

ENTRETOC

El filòsof Pujols

A Sant Ramon, no sé pas com ni exactament quan, algüens va parlar de Francesc Pujols. I ens digué que era de Martorell. Un alumne intern d'aquesta vila hi va fer cabal i digué que era conegut pels seus convilatans com "el boig de la Torre de les Hores". I en moments d'esbarjo, aquest martorellenc ens feia riure posant una cara embogida quan algú li demanava: "Fes el boig de la Torre de les Hores".

PUJOLS MICA MICA va ser un personatge descobert per les facècies que d'ell s'explicaven. Algunes de les quals publicà la revista Destino. Francesc Pujols va ser el propenedesc del text redescobert de la seva conferència a l'exposició d'art del 1926. Que era filòsof no se sabia pas massa. Se sabia més que era un pensador original i encara més que era un home pintoresc d'alt contingut intel·lectual.

Un llibre de Bladé Desumvila aporta-va notes més serioses sobre la seva obra i la seva vida i oferia fotografies de la Torre de les Hores amb la porta reixada i l'emblema de la seva filosofia, la hiparxiologia: el cercle amb l'escala de cinc graons.

HA ESTA PERÒ, el vilafraquí Joan Cuscó el qui ha tret Pujols de l'aparador de la facècies i el pintoresquisme i l'està resituant en la lleixa dels pensadors que s'endinsen en les reflexions filosòfiques. Ara fa poc, ha tret el segon llibre en el que explana la filosofia de Pujols amb textos del mateix Pujols i en un extens pròleg n'explica la gènesi i desplegament dels seus anàlisis i raonaments. Tot el llibre, que no es massa extens -té 120 pàgines-, és una peça artesana que fa conèixer seriosament el pensament de Pujols.

Sorpren la profunditat del raciocini filosòfic de Pujols. Sorpren també la

seva claretat expositiva i la vivor de les imatges que sap usar per fer comprensible un tema dur. Aquesta vivor s'enriqueix de la fina ironia que Pujols gasta pel broc gros en textos de combat polític o social, i això li dóna amenitat. Tot i que, en algún cas, pot contribuir a no prendre's seriosament el que diu per l'ús-o abús- d'uns termes massa col·loquials que fàcilment fan somriure. Cuscó explica que el mateix Pujols era conscient que aquests estil podia espatllar-li la tesi.

ELS CINC GRAONS de la hiparxiologia es recolzen amb l'escala del coneixement que va establir Ramon Llull autor que Pujols cita molt. De fet Llull és un dels pensadors que més han influït en Pujols i ell més ha esbrinat i repensat. Cuscó exposa: *"L'escala de la vida es un conjunt de cinc escales de graons cadascun. Cada escala és un grau de complexitat i cada graó també. Internament i entre elles són escales dinàmiques i bidireccionals"*. Hi ha l'escala de la vida, la dels instints, la de la terra, la científicopositivista i la dels valors humans. Els detalls -pujar i baixar per aquestes escales- de tot aquest ric conjunt és el que es troba en els articles del llibre de Cuscó.

Pujols, en un text a Mirador, l'any 1936, divulga que les torres dels castellers -ell en diu Xiquets de Valls- són la representació de l'escala de la vida. *"No es pot somniar una imatge més plàstica ni més respiratòria"*, escriu. El peu del castell representa el món vegetal, els segons són el nivell protozoari, on l'esperit dóna els primers senyals de la separació de la matèria; els terços són el graó animal; els quarts, el graó humà i finalment en l'enxaneta hi veu el darrer graó: l'àngel o l'esperit pur completament separat de la matèria.

A VEGADES LLEGIR textos de filosofia pot ser adust o un exercici en el qual hom ha d'imposar-se sobre la facilitat. Els articles que Cuscó aporta de Pujols es llegeixen bé, són agradables, tenen una comprensió prou fàcil i fan rumiar. I revaloritzen a Pujols que podia quedar enclastat a la història com un bufanuvols exquisit.